

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Quæstio I. An Conclusio sit æqualis in evidentia ipsis præmissis
demonstrationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

cognoscendo probabilem, convenit Syllogismo Topico. Restant quædam magis disputabilia, an scilicet præmissæ debeant esse evidētiore, certiores, veriores conclusione. De quo sit:

QUÆSTIO I.

An Conclusio sit æqualis in evidentia, ipsi præmissis Demonstrationis.

In hac Difficultate erit necesse paululum subsistere, eò quòd eam diffusius Neotorici rimantur *Sic*

DIFFICULTAS I.

Supponuntur quædam ad Conclusionem.

SUPPONO I. ex iis, quæ dicta in materia de scientia, quid sit certitudo, quid evidentia.

SUPPONO 2. ex Arriaga, posse esse certitudinem majorem & minorem: quia potest esse magis firma adhæsiō uni quàm alteri veritati, imò potest esse major & minor evidentia, potest enim unum clariùs alio cognosci, & ita clariùs cognosco fumum quem video, quàm ignem, quem existere, evidentia physica cognosco, ex fumo.

SUPPONO 3. Ex his quæ immediatè dicta ex Arriaga. Posse nos tam certitudinem quàm evidentiam dividere, in certitudinem & evidentiam formalem, seu tenentem se ex parte actūs, & in certitudinem & evidentiam objectivam. Certitudo formalis, est, ipsa firma adhæsiō ad objectum. Certitudo autem objectiva, est ipsa necessitas objecti. Rursus evidentia formalis, est, claritas & perspicuitas cognoscendi evidentia autem objectiva, est claritas & perspicuitas ipsius agnoscibilis.

SUPPONO 4. Ex Oviedo & dictis de scientia. Quod excessus cujusvis qualitatis, pensari possit vel ex perfectione entitativa, & ut alii appellant essentiali: vel potest pensari ex perfectione graduati, quam etiam intensivam appellant. Perfectio entitativa, stat in excellentia entitatis & essentiali. Perfectio autem, majoritas, gradualis excessus &c. stat in additione unius gradus ad alium. v. g. sit unus gradus gratiæ, & caloris septem, vel sit unus gradus lucis, & septem albedinis, tunc unus gradus gratiæ & lucis, major erit entitativè, septem gradibus caloris aut albedinis, licet illi septem gradus, habeant majoritatem, perfectionem gradualem excessum &c. excellentiorem, præ uno gradu gratiæ & uno lucis: Quod dicitur de excessu qualitatis, idem dicendum de excessu in evidentia, vel certitudine. Potest enim v. g. certitudo pensari vel ex perfectione entitativa, vel

ex perfectione graduati: sit v. g. actus fidei de mysterio Trinitatis intensus ut unum: sit & actus scientiæ de risibilitate hominis intensus ut septem, prior ille actus, erit perfectior entitate & essentialiter, hic autem perfectior & intensior gradualiter.

SUPPONO 5. In quo conveniant & in quo differant auctores, circa punctum præsentis difficultatis. Conveniunt omnes. Præmissas non esse veriores conclusione neque conclusionem veriore præmissis, eò quòd veritas in indivisibili consistat, neque admittat majus & minus.

De evidentia divisi sunt. Arriaga enim Præmissam unamquamque seorsum acceptam, dicit posse esse evidētiorem & certiorē conclusionē, utramque tamen Præmissam simul sumptam, non esse certiorē, quàm sit ipse assensus conclusionis. E contra Oviedo dicit conclusionem, æquē esse evidētem ac evidens est utraque Præmissa. Communis autem sententia censet Præmissas esse certiores & evidētiore quavis conclusione. *His suppositis Sit*

DIFFICULTAS II.

De certitudine quid sit sentiendum.

DICENDUM est Præmissas esse evidētiore in Demonstratione ipsa conclusione: ita communis sententia. Quæ

PROBARI potest I. ex Arriaga. Firmiùs intellectus adhæret uni v. g. Præmissæ seorsum acceptæ, quàm adhæreat conclusioni: Ergo saltem conclusione, una præmissa separatim sumpta, est certior & evidētiore. Antecedens probatur firmiùs intellectus adhæret uni veritati quàm illi uni & aliis simul: Ergo etiam firmiùs adhæret uni Præmissæ seorsum sumptæ, quàm illi & conclusioni. Probatur consequentia. Quia adhærendo conclusioni adhæret & Præmissis, & ultra Præmissas conclusioni. Antecedens probatur. Firmiùs creditur Petrum currere quàm Petrum & Joannem & alios currere: quod ipsum probatur: quia ad falsitatem hujus propositionis, Petrus & Joannes currunt, sufficit si Petrus non currat, vel si Petrus currat, sufficit quòd Joannes non currat: ad falsitatem autem illius propositionis Petrus currit, necesse est determinatè, Petrum non currere.

CONFIRMATUR. Plura habet capita, ex quibus falli possit conclusio, quàm una separatim accepta Præmissa: Ergo conclusio minus est certa & evidens. Antecedens probatur. Quia conclusio importat & se, & duas Præmissas, Præmissa autem non nisi seipsam importat: Ergo conclusio plura habet fallibilitatis capita: Et certè quis dubitet faciliùs posse persuaderi, animal esse sensitivum, item hominem esse animal, item hominem esse sensitivum quàm possint persuaderi hæc omnia simul.

RESPON-

RESPONDET huic rationi Oviedo. Quòd verum sit assensum incertum & fallibilem, magis esse fallibilem qui importat plura capita fallibilitatis. Ceterum certitudo & necessitas simpliciter, cum excludat omnem fallibilitatem, non minus excludet omnem falsitatem una, quam altera propositio: consequenter, non minus excludit fallibilitatem una præmissa, quam alia præmissa & conclusio.

RESPONDERI potest secundo eidem rationi, eam multum probare adeoque nihil. Sequitur enim ex illa, maiorem esse certitudinem apprehensionis huius termini homo quam certitudinem principii lumine naturæ noti, Definitionis, aut cuiuscunque termini complexi; idque ideo; quia plures habet titulos fallibilitatis. Deinde nego absolute quòd præmissa & conclusio simul sumpta, habeant plura capita fallibilitatis, supponimus enim & præmissas & conclusionem esse necessariam; & sicut Deus, cuius infinitæ sunt perfectiones, non censetur plures defectibilitatis titulos habere; quantumvis vel una perfectione Dei deficiente, Deus deficeret, ita & conclusio cum se & præmissas importet omnino infallibiles, non censetur plures habere titulos fallibilitatis; imò plures saltem extensive, titulos infallibilitatis haberet.

RESPONDERI potest 3. Ex iis quæ ipse prævertit Arriaga & solvere conatus est. Quando video duos currentes; tam certum est unum currere, quam duos: Ergo etiam tam certa erit una præmissa quam duæ præmissæ & conclusio. Nam quòd est intuitiva cognitio in potentia visiva, hoc est claritas & perspicuitas objecti in potentia intellectiva; cum ergo tam præmissa una simpliciter, quam duæ præmissæ simul cum conclusione, sint objectum certum & evidens, neque enim per hoc, quia præmissa est certior & evidenter in nostra sententia, sequitur ipsam conclusionem non esse certam & evidentem, nescio cur clarius erit una tantum præmissa quam duæ cum conclusione acceptæ.

ADDO. Ex accidenti & capacitate exigua intellectus malè dispositi, fieri posse, ut clarius quis uni præmissæ assentiat, quam duabus & conclusioni: sed non exiget hoc ipsa objecti natura.

PROBARI solet 2. ex illo axioma. Propter quod unumquodque tale & ipsum magis, sed propter præmissa certa & evidens est conclusio, Ergo ipsæ magis sunt certæ & evidentes.

RESPONDERI solet huic argumento, quòd axioma fallat. Nam creatura est propter Deum, Deus tamen non est magis creatura, propter creatum est aliquis ebrius, neque tamen creatum est magis ebrium. Cathedra est propter lignum, & tamen lignum non est magis cathedra.

CONTRA. Fallit quidem hoc principium in reliquis causarum generibus, sed non fallit in

genere causæ finalis & motivæ, & ita quia bonitas sanitatis, est motivum medicinæ, magis præ medicina, bona est sanitas: cum ergo præmissæ, sint causa motiva ad assensum conclusionis, ipsæ magis merebuntur assensum. Deinde per oppositos, non fallit hoc axioma in causa finali, dicuntque quòd amor finis, moveat ad amorem mediorum: Ergo cum certitudo & evidentia præmissarum moveat me ad assensum conclusionis, sicut præ mediis major est amor finis, ita præ conclusione, major erit certitudo & evidentia præmissarum.

RESPONDET 2. huic argumento Arriaga. Quòd in causa finali, ideo finis magis sit amabilis quam media, quia medium, non habet bonitatem dignam tanto amore, sicut finis. At vero conclusionis objectum, habet in se capacitatem terminandi tam certum assensum, sicut præmissarum objectum.

CONTRA est. Tum quia etiam conclusionis objectum quæ conclusio est, non habet evidentiam dignam tanto assensu, quantum meretur præmissa; sicut enim amabilitas finis, refundit bonitatem in media, ita & claritas præmissarum, refunditur in conclusionem ut conclusio est: imò conclusio ut conclusio est, nullam habet evidentiam, nisi dependenter à præmissis, quantumvis habere possit æqualem evidentiam illa conclusio, quæ propositio est. Hinc à pari argumentor. Medium non habet tantam amabilitatem quantam finis, ergo nec conclusio tantam evidentiam, quantam præmissæ. Tum quia supponamus, quòd inclinet cor aliquis ad faciendas justificationes propter retributionem in hoc mundo, & assumat ad hunc finem, servitium & amorem Dei, vel certè ut sui filii bene habeant in hoc mundo, assumat ad hunc finem ut dixi amorem Dei, illa sacra phrasi se movente: Non vidi iustum derelictum & semen ejus quærens panem. Cur tunc medium quòd est amor Dei, non habebit amabilitatem dignam tanto amore, sicut finis. Quod illi responderint, idem nos ad propositum applicabimus.

RESPONDETUR 3. Etiam in rationibus motivis, falsum est, quòd motivo magis assentiamur quam ipsi objecto, aliàs sequeretur conclusionem evidenter deductam ex duobus principiis de fide, non esse de fide, non esset enim ita certa, sicut præmissæ: omnia autem quæ sunt de fide sunt æquæ certa.

CONTRA est. Tum quia ipse Arriaga dicit quæstionem hanc tractari debere independentem ab assensibus fidei quorsum ergo hæc instantia opponitur. Tum quia non est mirum quòd in eo quòd certissimum est non detur locus magis vel minus certo, qualis summitas certitudinis non competit assensibus fidei: sed cum hæc summitas certitudinis non competat assensibus naturalibus, cur non dicetur esse præmissa præ conclusione. Tum quia in conclusione deducta

ducta evidenter ex duabus de fide duo spectari possunt *modo* formalitas conclusionis, & innitentia principio quæ sunt eadem; sic sumpta tertia illa propositio, non est de fide. Deinde potest sumi prout propositio est, sic non respiciet Præmissas, erit de fide, adeoque æquæ certa ac Præmissæ. Ex eo autem quod illa propositio ut conclusio est, non sit de fide, sequitur intentum conclusionis, plus tribuentis præmissis, quam conclusioni. Diffusè hæc tractata vide, ubi de formali fidei.

Quod verò addit Arriaga Deum, amare hominem propter gratiam, & tamen gratiam non magis amat homine, id habet multa difficilia. Imprimis quia cum gratia non sit capax amoris amicitia, utpote incapax redamationis, hoc ipso homo, qui huius est capax amoris, erit amabilior: jam autem comparatæ inter se propositiones, possunt habere gradum, magis certæ vel minus certæ. Deinde posset quis dicere, quod Deus non amet hominem propter gratiam tanquam propter motivum, sed quod hunc amorem exerceat, non independenter à gratia & quod gratia sit signum amoris. Denique negaret alius, quod gratia in suo genere non magis ametur quam homo: quia gratia est in entitate supernaturalis, quia plures gradus bonitatis participat, & cætera similia.

PROBARI solet 3. Quia Præmissæ demonstrationis vel sunt immediatæ vel mediatæ, si sunt mediatæ, ergo sunt clariiores & evidentiores conclusionem, sunt enim principia lumine naturæ nota, & ex hoc excessu evidentia, vocantur lumine naturæ nota. Si autem Præmissæ sunt mediatæ, ergo tamen clariiores conclusionem, quia propinquiiores lumini, hoc est principis per se evidentibus.

DIFFICULTAS III.

Respondetur Objectionibus.

OBJICIT 1. Arriaga. Si majore esset evidentia Præmissarum & certitudo, quam conclusionis, hæc majoritas in eo esset, quia si intellectus negare deberet aut præmissas aut conclusionem, potius negaret conclusionem, sed hoc falsum est: formetur enim hic syllogismus Deus est summa veritas, sed Deus revelavit se esse summam veritatem; Ergo est summa veritas: in quo syllogismo non præligeret intellectus potius negare conclusionem, cum iidem termini, qui sunt in præmissa, ponantur in conclusione.

RESPONDETUR. Quod non præligeret intellectus negare illam conclusionem quam præmissam, accipiendo conclusionem prout propositio est; præligeret tamen, prout non nisi conclusio est.

INSTAT 1. Idem. Quando ex propositione universali inferitur particularis conclusio, non

est magis dispositus intellectus ad negandam conclusionem quam negandam universalem, & ita si sum certus quatuor currere, & in quatuor includi duos, quomodo non ero certus, eadem certitudine, duos currere.

RESPONDETUR. Intellectum magis esse dispositum ad negandam conclusionem particularem ut conclusio est, seu ut assensus ex connexionem cum tertio est, quam ad negandam universalem, quamvis non sit dispositus, ad absolute negandam illam particularem, ut illa particularis conclusio, propositio est. Deinde quia assensus ad quatuor, est hoc ipso formaliter assensus, etiam ad duo, hinc non magis assentitur quis ad quatuor, quam etiam ad duo: jam autem, quia non ex hoc ipso quia aliquis assentitur præmissis, assentitur in illis etiam conclusioni, ut conclusio est, cum illa requirat assensum specie distinctum, ideo adhuc relinquitur locus, ut intellectus magis possit assentiri Præmissis.

INSTAT 2. Idem. Intellectus evidentissime cognoscit, duo aliqua esse idem uni tertio, ac esse idem inter se: Ergo & æquæ evidenter cognoscit Præmissas, involventes idem inter se, ac conclusionem involventem, idem ubi tertio.

RESPONDETUR. Æquæ quidem evidenter cognoscit intellectus idem uni tertio, & idem inter se, si idem uni tertio sit objectum quod noscitur, quia utrumque erit principium, adeoque lumen naturæ, sed si cognoscat propter idem uni tertio, hoc ipso cognitum propter illud principium, non erit æquæ evidens, quia non erit ipsum illud lumen, sed participans de illo.

INSTARI potest 3. Deus in probabili sententia, ex creaturis immediate cognitis, cognoscit seipsum, & tamen falsum est quod Deus perfectius cognoscat creaturas, quam cognoscat seipsum; Ergo etiam licet assentiamur conclusioni propter Præmissas, tanquam propter medium, falsum erit illas evidentiores esse.

RESPONDETUR. Creatura capax est imperfectionis in suis modis noscendi, incapax Deus, hinc quamvis tribuamus Deo quod se noscat ex creaturis, noscit tamen seclusis imperfectionibus: imperfectio autem esset, si evidentius nosset Deus creaturas, quam seipsum.

OBJICITUR 2. ex Tannero (quidquid sit si ve hæc sit mens illius ut vult Arriaga, si ve non, ut vult Oviedo) saltem quando intellectus habet unam Præmissam certam & evidentem, aliam probabilem, vel certam quidam sed obscuram, tunc conclusio erit certior probabili Præmissa & evidentior illâ obscurâ. Antecedens probatur. Quia intellectus eam quam potest certitudinem & evidentiam sectatur, ergo si in una Præmissa invenit certitudinem & evidentiam, in alia verò non, tunc relicta illâ defectibili Præmissa, sectabitur non nisi illam clariorem & evidentior.

RESPON-

RESPONDET Arriaga. Tunc intellectus uno motivo relicto sectatur evidentius motivum, quando illa motiva & argumenta sunt diversa: & ita quando Samaritani crediderunt in Christum, jam non propter dicta Samaritanæ, sed propter dicta ipsiusmet Christi relicto illo debiliore argumento, hoc est verbis Samaritanæ, arripuerunt fortius hoc est dicta Christi. Ceterum quando ex duobus motivis fit unum argumentum, non potest intellectus uno motivo partiali relicto arripere aliud, jam enim hoc ipso non esset assensus iste Conclusionis ut Conclusio est, siquidem ex duobus Præmissis non procederetur.

OBJICITUR III. Ex Oviedo Objectum Conclusionis identificatur cum objecto utriusque Præmissæ, Ergo æquè evidens & necessarium est objectum Conclusionis ac utraq; Præmissa, aliàs de eodem objecto possent verificari duo Contradictoria, idemq; objectum v.g. & esset evidens ut octo, & non esset evidens ut octo.

RESPONDETUR. Objectum Conclusionis est identificatum cum objecto Præmissarum, ita ut non habeat æquè immediatè conjunctam sibi rationem assentiendi, hoc est evidentiam, Conc: Antec: Objectum Conclusionis est identificatum cum objecto Præmissarum, ita ut æquè immediatè conjunctam sibi habeat rationem assentiendi, Nego Antecedens & Consequentiam. Vel certe transito antecedente, Distinguo Consequens. Ergo æquè necessarium est objectum Conclusionis quæ Conclusio est Nego Consequentiam, Ergo æquè necessarium objectum Conclusionis quæ propositio est, Transeat.

ADD O Ulterius, Unum idemq; objectum, ex diversitate motivorū, nunc evidentius nunc inevidentius esse posse; & ita Deum dari, est inevidens, si id propter revelationem credam, evidens autem est, si id demonstrativè sciam.

INSTAT Idem. Eo ipso quod quis assentitur Præmissis, assentiri debet Conclusioni. Ergo eadem determinatione, qua assentitur Præmissis, est determinatus ad assentiendum objecto Conclusionis, Ergo eandem ulterius Conclusio, quam & Præmissa, habet evidentiam: nam hæc evidentia, est istud determinativum.

RESPONDETUR Distinguendo I. Consequens, Ergo eadem determinatione, & ex iisdem Principiis, & æquè immediatè orta, qui assentitur Præmissis, assentiri debet Conclusioni, Nego Consequentiam: eadem determinatione, sed ex diversis principiis, & non æquè immediatè orta Transeat Consequentia & nego utramq; Consequentiam ulteriorem.

OBJICITUR IV. Si Conclusio esset inevidentior Præmissis & incertior, sequitur Syllogismum secundum, qui assumit Conclusionem præcedentis, pro Præmissa, esse priori inevidentior: rursus sequitur Syllogismum qui assumit pro Præmissa Conclusionem 2di Syllogismi, esse inevidentior, & sic deveniendum tandem erit ad Conclusionem, quæ sit omnino incerta.

RESPONDETUR. Conclusionem quō plus recedit à Principiis Primis, esse inevidentior, nunquam tamen deveniendum est, ad jam omnino incertam. Majoritas enim & Minoritas in certitudine sunt accidentia & affectiones quædam, veluti Substantiæ cujusdam, hoc est ipsius Certitudinis. Sicut ergo mutatis accidentibus, non est necesse mutari Substantiam, ita diminuta majoritate certitudinis, non est necesse ipsam Substantiā certitudinis minui, adeoq; deveniri ad talem, quæ jam non sit certa. Illustrari hoc potest instantia, desumpta ex sententia illorum, qui censent intra eandem speciem, posse esse perfectiorem & imperfectiorem animam, sicut enim supposita hac sententia, non est venire ad animam rationalem tam imperfectam, quæ non sit rationalis, ita diminuta certitudine, non est necesse venire ad talem, quæ jam non sit certa. Illustrari item posset in hac sententia, quæ admittit specificam distinctionem Angelorum, & alios aliis esse perfectiores vel imperfectiores, sicut enim si Deus procederet in producendis Angelis, semper & semper imperfectiorem producendo, tamen non deveniretur ad talem producendum, qui jam non esset Angelus: ita nec deveniretur ad Conclusionem, quæ jam non sit certa, etiamsi procedatur per deductas Consequentias semper ad minus certam.

OBJICITUR V. Causa necessaria tribuit effectui, eam omnem perfectionem quam habet. Præmissa sunt causa Conclusionis, eaq; necessaria, Ergo Conclusioni tribuent Præmissa, eandem perfectionem, adeoq; evidentiam.

RESPONDETUR Communiter, causam univocam necessariam, tribuere effectui omnem suam perfectionem, sed non causam æquivocam: est autem Præmissa, causa æquivoca per ordinem ad Conclusionem. Causa enim æquivoca est, quæ non producit sibi similem effectum, Præmissa autem quæ est principium, cum non producat aliud principium, sed Conclusionem, ideo Præmissa Causa æquivoca erunt Conclusionis.

OBJICITUR VI. Plures subsunt rationes assentiendi Conclusioni quam Præmissis, Ergo.

RESPONDETUR. Evidentiam non desumit ex pluralitate motivorū, sed ex majori claritate objecti: major autè claritas est in Præmissis, quia illæ vel sunt ipsum lumen vel proximius quid luminis.

OBJICITUR VII. Præmissæ sunt tanquam media, Conclusio tanquam finis, Præmissæ sunt tanquam instrumenta, Conclusio tanquam effectus, Ergo cum præ mediis excellat finis, & præ instrumentis effectus, evidentior etiam erit Conclusio præ præmissis.

RESPONDETUR. In aliquo quidem assimilari Conclusionem eum finem, quia sicut finis terminat, ita & Conclusio; sed habent in hoc disparitatem, de quo est questio: nec enim à Conclusionem accipit lumen Præmissa nec primò movet, ut primò movet finis. Consequenter poterit esse inevidentior, tanquam remotior à lumine &c.

† T t

QVÆ.